

„Soča“ izhaja vsak petek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „political“ se plačuje za navadno tistop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserina 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Korošci v Stica - vi hiši št. 10 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Goriški deželni zbor.

Iz 4. seje.

Predsednik naznani, da je poslanec Faganel odstopil kot namestnik dr. Abrama v dež. odboru, in da pride dotična volitev ob enem z imenovanjem enega dež. odbornika na dnevni red. — Na to naznani vrsto peticij, katere boče razdeliti med odseke.

Po prestopu na dnevni red poroča posl. Deperis v odborovem imenu o načrtu postave zastran pobiranja doneskov, naloženih udom vodnega društva Tržiškega polja. Z majhno spremembo pri 4. odstarku potrdi zbor po poročevalčevem predlogu to postavo tudi v drugem in zadnjem branji.

Poročevalec dr. Tonkli. Računski sklep dež. gluho-
nemice za leto 1880 je potrjen s številkami, katere so razkazane v računu.

Potrdi se proračun deželno-občinskega zaloga za upravno leto 1882 z dohodkom 1980 gl., s stroškom 1809 gl. in z ostankom 171 gl.

Poročevalec Kocijančič. Potrdi se proračun za leto 1882 glavnega zaloga za uboge z dohodkom 25.185 gl., s stroškom 24.357 gl. in z ostankom 828 gl.

Poročevalec Povše. Potrdi se proračun šolskega zaloga za l. 1882 z dohodki 6060 gl., s stroški 4418 in z ostankom 1642 gl., ki se ima primerno naložiti na obresti.

Poročevalec dr. Tonkli. Proračun deželne gluho-
nemice za leto 1882 je tak-le: 1) z dohodkom 6539.76 gold. Od tega zneska pojde v korist goriški deželi 4117.65 1/2 gl., Istri pa 2422.10 1/2 gl., 2) s stroškom 20.723.92 1/2 gl., torej s primanjkljajem 14.184.16 1/2 gl., kterelega založi Goriško 3/5, to je 7.962.43 1/2 gl., Istra pa 6221.73 gold. Dež. odboru je naročeno, naj poskrbi, da potrdi tudi istrski dež. zastop ta proračun.

Poročevalec Kocijančič. Potrdi se proračun za bolne in ranjene vojake za l. 1882 z dohodki 1126 gl., s stroški 1220 gl. in s primanjkljajem 94 gold. Vsled tega se naroči dež. odboru, da, dokler se zopet ne doseže enakotežje med dohodki in navadnimi stroški tega zaloga, se ne podeli izpraznjene podpore.

Poročevalec dr. Tonkli. Potrdi se proračun zemljiščno-odveznega zaloga za l. 1882 s temi končnimi predlogi: 1) Za stroške zemljiščno-odveznega zaloga v upravnem l. 1882 je določen znesek 92.541 gold. 2) Dohodkov za upravno l. 1882 je ustanovljenih ravno toliko, namreč 92.541 gl. 3) Da se pokrijejo dotične obresti, preračunjene za omenjeno leto 1882, ki jih ima plačati dežela, in tudi znesek, ki ga ima dežela plačati na odbitek ugotovljenega svojega dolga, v skupnem znesku 58.525 gl. a. v., terjala se bode 90/0 (devet odstotkov) doklade od cele vsote vseh državnih neposrednih davkov v l. 1882.

Ker obsegajo ti predlogi dež. postavo, potrdi jih zbor po poročevalčevem predlogu tudi v 2. in zadnjem branji.

Poročevalec Povše. 1) Dež. zbor odobri proračun gozdorejskega zaloga za 1882 z dohodki 775 gl., s stroški 80 gl. in konečnim ostankom 695 gl. 2) Naroči se v dež. odboru, da razpošlje okrožnico vsem županstvom po deželi, s katero opozori javne občinske oblasti toliko na postavo, skleneno za varstvo ptičev od l. 1870, kolikor na one od dne 30. aprila 1870, sklenene zastran obvarovanja obdelane zemlje zoper poškodbe po gosenicah, hroščih in drugih škodljivih žužkih. Ob enem naj izroči prošnjo v. c. kr. vladi, da ona svojim okrajnim glavarstvom priporoči, naj natančno nadzorujejo dejansko izvršbo, ktera pristaja okr. glavarstvom po §. 10 te postave. 3) Dež. odboru je naročeno, naj naprosi v. vlado, da se po diplomatičnem potu kolikor mogoče potrdi v dosego mednarodnega dogovora, v namen, da se tudi v sosednjih državah s primernimi postavami zavaruje varstvo koristnih ptičev.

Na to naznani predsednik naslednji predlog poslanca Del Torre-ja: Naročuje se dež. odboru, naj si prizadeva doseči od v. vlade popravo colne tarife, zadevajoče izvažanje navadnih stolov v Italijo z določbami, po katerih se ta obrtnija obvaruje pogina, pretečega po konkurenciji dotičnih obrtnikov onstran Idrije.

Na to tajna seja, ki se konča od 7. uri in pol zvečer.

Iz 5. seje danes samo to, da je dež. zbor dovolil za zidanje poslopja kmet. šole slovenskega oddelka 22.000, za dozidanje ital. odd. pa 8000 gl.

Dopisi.

Iz Gorice, 5. sept. (Izpit gluho-nemih 1. sept.) pokazal je zopet, kako velika dobrota je goriški zavod taciim milovanja vrednim otrokom. Predsedoval je pri izpitu dež. glavar g. dr. Pajer. Pričujoče je bilo prav veliko odlične gospode, kakor tudi mnogo ljudstva raznih stanov, ki so radovedni občudovali napredek izobraževanja gojencev. Čuditi se je bilo, kako ljubeznjivo, posebno pa kako potrpežljivo spolnjujejo učitelji in učiteljice, katerim gre zato posebna hvala, svojo težko nalogo. Oni nič več ne kažejo na prste, marveč edino z berilom od ust stavijo vprašanja, ktera gluho-nemi razločno berejo. Tako podučevanje je glavna in najviša stopinja odgoje, do ktere se zamore dospeti v poduku gluho-nemih. Oni se namreč ne izurijo za šolo, marveč da stopijo med javni svet, kjer je neobhodno potrebno, da s popolnim govorom menj ali več izobražajo svoje misli in želje ne pa s kazanjem (mimiko), kterelega nikdor ne razume. Na tako stavljenja vprašanja so potem prav lepo ustmeno in pismeno odgovarjali. Gojenci slovenskega razreda pod učiteljem g. Ant. Rudeža so posebno razumljivo in glasno govorili. G. učitelj sam ni nijednega glasu spregovoril, tudi nobenega znamenja na roke pokazal, učenci pa so mu prav spretno in čisto vprašanja na ustih brali in reševali; koncem sta dva gojenca, tudi Slovenca, tako razumljivo, razločno in naravno brala iz knjige in potem brano razlagala, da bi nikdor ne mislil, da sta gluha. Omeniti je, da so gojenci v pisavi svojih mislij na tablo zelo izurjeni. Sploh imajo gluho-nemi prav lepo pisavo, kar je bilo razvideti iz lepopisnih knjižic. Posebno so tudi risanja dopadla. Čistost, natančnost, sploh izpeljava taciuh podob, kakoršne so nam gluho-nemi predstavili, zasluži da se toliko učiteljem za njih vodstvo, kakor gojencem za njih pridnost posebna hvala izreče.

Iz vsega se vidl, v kako dobrih rokah je celi zavod; povsod zapaziš čistost in red. Lišp umetno obdelanih vrhov gluho-nemice očari tujca, posebno pa blaži in lika rahla srca gojencev razun šole; takó se milovanja vredni dečki izobrazujejo na srcu in duhu. Enako in posebno dobro skrbi slavno vodstvo tudi za zdravje gluho-nemih, ki so videti vsi zdravi, čvrsti in rudeče licasti in ne samo živi po duhu.

Bilo je letos, kakor je razvidno iz sporočila, vseh gojencev 44, gojenk pa 27. — Na konec izpita smo videli razdelitev primernih daril, tedaj običaj, ki se je drugod prej ko ne na škodo šoli odpravil.

Poslušalec.

Iz goriške okolice, 6. sept. (Izv. dop.) Mirenskega staršinstva sklep, kakor je bilo naznanjeno v 35. št. „Soče“, da se v prihodnje ne bode smelo imeti plesa na cestah in javnih prostorih, je, splošno vzet, vse hvale vreden, z ozirom na gradenski shod pa ne zasluži toliko hvale. Plesalo se bode namreč, če tudi ne na cestah, pa prav poleg na vrtilih ali dvo-riščih, in motjenje shoda in ropot bode blizo isti, kakor prejšnja leta.

Zavoljo tega naj bi staršinstvo ta ples na kvatranco popolnem odpravilo, mesto tega pa dovolilo fantom ples tisto nedeljo potem. Takó edino bi bilo prav storjeno in vsem ustrezno, mislim, da tudi mirenskim krčmarjem, ker imeli bi mesto enega, dva praznika.

Svetuje se toraj sl. mirenskem staršinstvu, naj bi hotelo še ta korak storiti v povišanje gradenskega shoda na jesensko kvatranco. V nasprotnem slučaju je skoro gotovo, da se bodo bližnji duhovni, kteri so navadno na ta praznik na Gradu pomagali, branili še tje hoditi; tudi je mogoče da bode duhov-

ščina sploh ljudstvu odsvetovala vdeleževati se tega „pustnega“ shoda. Prevdarite tedaj!

Iz Solkana, 5. sept. (Izv. dop.) Veselica šolske mladine s pomočjo čitalnice. Volitev novega starešinstva in župana. Naš Solkan je zopet doživel pret. nedeljo lep narodni praznik. Ker nam je nepotrební dež zabranil imeti veselico na prostem, vršila se je v dvorani, in je bila od domače gosposke in občinstva dobro obiskana. Počastilo nas je kljubu neugodnega vremena nekaj zunajnih gostov, med njim tudi okr. šolski nadzornik. Veselica je bila šolske mladine, bila je tudi res navzoča vsa šolska mladina, ki je pri veselici tudi sodelovala s pomočjo čitalnice. Da ne bodem na drobno pretresoval vseh točk programa, ki se je v veliko zadovoljnost slav. občinstva izvršil, hočem izreči samo hvalo in slavo našima domačima učiteljema, da se trudita in čas žrtujeta za izobraževanje naše šolske mladine.

Skoro vse točke je izvrševala š. mladica; samo nekaj pesnij so peli čitalnični pevci; da, srce se je človeku trgalo od veselja, videti in slišati, šolsko mladino, tako nevstrašno in pogumno delovati. Ali ni bilo veselje navzočih staršev videti svoje otroke pred toliko občinstvom tako pogumno govoriti, deklamovati in peti? Ali ni to napredek v izobraževanju š. mladine? Šolski mladini, katera je sodelovala in ktera je samo gledala ostane ta veselica gotovo v dobrem spominu. Po veselici, ko je šolska mladina odšla, je bila domača zabava, pri kateri so nas čitalnični pevci z narodnimi pesnimi jako navduševali. Napivalo se je tudi v napredek šolski mladini in sploh sodelalcem narodnega napredka.

Te dni je bila pri nas volitev novega starešinstva. Ostalo je vse pri starem, ker so na novo izvoljeni menda samo trije. V kratkem bode volitev novega župana; nadejamo se, da bodo naši starešine volili zopet dosedanjega župana. Kajti pri nas mora biti župan izobražen, iznajden v branji in perssu, mož enirgičen, da ga ne strahuje kdor si bodi. Toraj gg. starešine, bodite složni, ter volite nam zopet za župana gospoda Antona Mozetiča; to bode vam in celej občini na čast.

Domoljub.

Pod Čavnom 23. avg. Med grugim raznovrstnim napadanjem od strani nasprotikov naših italijanov, je tudi to, da slovanski narod je bil vedno in je nepoznan, malocenjen in njega literatura mrtva, brez veljave v javnem življenju. Ali temu ni tako, kakor italijani in irredentari naši modrujejo. Evo im malo dokazov.

Slovanski narod je bil uže v najstarejših časih velik narod, imeniten in častitljiv in jezik njegov na široko in dolgo po svetu razširjen. Davno pred Kristusom živeči pisatelji govorijo z veliko častjo in slavo o slovanskem narodu in ga imenujejo v latinskem jeziku: „quot superest deinde spatii ad sinum adriaticum alius populus longe antiquissimus obtinebat; Venetos vocant itd.“ Ta pisatelj je živel 183 let pred Kr. in že ob njegovem času, piše, da je bil narod slovanski „starodavni narod“, ki se je razširjal tako rekoč od neizmernih ruskih step do tržaškega morja. Enako trdita Tacit in Ptolomej, da je že ob njih času bil narod slovanski prevelik narod. In ta dva sta davno, davno pred Kr. živel!

Slavni Prokop (552 p. Kr.) piše: od tod proti severu so rodovi Autov t. j. Slovanov, kterih je kakor listja in trave. Slovanski jezik je bil pa tudi od nekđaj visoko cenjen in spoštovan. Tako n. pr. je cesar Karol IV. slovanski jezik tako visoko obrajtal in cenil, da je zapovedal, naj se ga sinovi knezov in vojvodov že hitro s sedmim letom učijo, ker ta jezik, pravi, jim ne bo le koristna, ampak tudi silno potreben. Po pravici toraj je Ivan II. saksonski izbornik slovanski jezik imenoval: „lingua principum“ t. j. jezik knezov, itd.

V veliki časti je imela slovanski jezik že nekđaj tudi sv. kat. cerkev, kar sledi že iz tega, da se v slovanskem ilirskem jeziku celo najsvetejša daritev

sv. maše običaj, kar pač nima noben drugi narod evropski, tudi Italijani ne. Že za časa sv. Očeta Papeža Nikolaja I. (l. 858) se je po bratih sv. Cirilu in Metodu služba božja v materinem našem slovanskem jeziku opravljala. To je bilo tudi potrjeno po naslednikih njegovih Hadrijanu II., Janezu VIII. in kasneje po Innocencu IV., ki je l. 1248. Slovanom dovolil, da smejo službo božjo in vse druge cerkvene obrede opravljati v svojem materinem jeziku, česar se še zdaj drže zedinjeni pravoslavni Slovani v nekaterih krajih Dalmacije in Hrvaške. Da so slovanski jezik in Slovane sploh v časti in spoštovanju imeli tudi drugi sv. očetje, to je gotovo in nam spričuje zgodovina. Posebno vdanost in ljubezen pa pokazal in razodel je Slovanom sedajni sv. Oče Leon XIII. s tem, da je češčenje in praznovanje sv. slov. aposteljev in bratov Cirila in Metoda razširil na vso katoliško cerkev. Sv. Oče Leon XIII. želi namreč, da bi se vsi različni mnogobrojni in v razne kose v verskem pomenu razkosani narodi slovanski združili s sv. katoliško cerkvijo, spoznali in sprejeli njenega poglavarja v Rimu, ker to medsebojno in zvezo s sv. sedežem ohranili in dan na dan globokeje vtrjevali, da bi tako časom bil le en hlev in en pastir. Tu se pač razodeva, spoznati moramo, posebna božja previdnost, ki, po premodrem Petrovem nasledniku, ne zastoj „lumen de coelo“, luč z neba, imenovanem, veliki slovanski narod na pot boljše bodočnosti kliče.

Z enodušno molitvijo tedaj rekli so nam sv. Oče pri avdijenci, prosimo sv. Cirila in Metoda, naj dobrotno blagovolita z nebes braniti slovanske narode ter izprosi od Boga enim stanovitnost, razsvitljenje drugim, da gorečnost medsebojne ljubezni v vseh srcih vnemata, sovraštva, prepire, zavidnosti pa od dedovine Gospodove odvrata. Pred vsem naj Bogu priporočujeta oni narod, ki po številu, mogočnosti in bogastvu ima največjo veljavo, in kateri ja časti za svoja apostelja, ki pa je zvezo pretrgal, po kateri sta ga bila ravno ta apostelja zedinila s sv. Petrom in rimsko cerkvijo.

In dolžnost svéta Slovanov katoliških sploh in nas Slovencev posebej ktera je in mora biti do bratov naših, še v sponah razkolništva živečih in zdihajočih do bratov zmotjenih in po krivi poti tavajočih? do bratov, stanujočih po širjavah neizmerne Rusije, po prostornih deželah Moravije in Boemije, Moldave, Bosnije in Valahije, Liburnije in Bolgarije, do bratov Rusinov in Poljakov itd? Moliti zanje, moliti eden za drugega, prositi slov. apost. Cirila in Metoda, da bi brate te naše in sestre rešila in odvezala pogubnih verig razkolništva in je zopet, kakor enkrat pripeljala v naročje sv. kat. cerkve. In jaz bi v ta preblagi vzvišeni in sveti namen priporočal bratovšino sv. Cirila in Metoda, ustanovljeno po nepozabljivem škofu Slomšku, ki je ravno namenjena za spreobrnitev slovanskih narodov k edinosti sv. Cerkve. Ta bratovšina povsod in tudi v najmanjši občini razširjena, pripomoga bode gotovo veliko in veliko k združenju ločenih slov. bratov in, s pomočjo Najvišega, ki narode vse vlada, k mogočnosti sv. matere kat. cerkve. Toraj le pogumno! S tem se bodo pač zares veliki spominki postavljali sv. bratom našim Cirilu in Metodu. „Po božjem sklepu se kaže, omenili so sv. Oče h koncu svojega večno imenitnega govora da slovanski narod je prihranjen za posebne namene!“ Zdaj pa še nekaj. Od več strani so nas romarje popraševali, ali smo res imeli v Rimu neke razprtije s Hrvati, in tudi celo v nekem dopisu iz Brd bral sem, moram reči z znemirjenim srcem, kakor da bi se bili res nekateri hrvaški romarji proti našim neprijateljsko vedli. Meni in mojemu soromarju o tem ni drugega znano, kakor to, da je njegov hrvaško duhoven — menda iz Dalmacije — prosil naj bi pregovoril našega načelnika menda g. Kožuha, da bi mi Slovenci opustili slov. adresu, in naj bi vsi le njih hrvaško podpisali, ker tako da bi bolje pristojalo, ako bi vsaj Jugoslavan imeli eno samo addresso. Če so imeli v naši nenazočnosti kak drugi prepir, ne moreva mi dva vedeti, ker tedaj nisva bila več v „hotel Roma“, kjer so Hrvati stanovali. Najbrže pa obstoji ves dozdevni prepir zaradi adrese v tem, kar sem omenil t. j. le v malih indiferentnih besedah; ko bi bilo res kaj posebnega na tem, so nam bili že drugi romarji povedali v Rimu ali pa na poti, saj smo prišli vedno več ali manj v dotiko eden z drugim. Stvar, če je bila, je tako neznatna, da to ni bilo nobeno pomenljivo in strastno pričkanje, ampak le dobra misel, ktera pa je bila prekasno — ker še le v Rimu — sprožena, ko smo mi svojo addresso že podpisano imeli. Prav bi bilo, da smo Jugoslavan eno samo addresso imeli, ker je bilo več podpisov, in adresa sama bolj imponentna pričala bi o solidarnosti raznih jugoslovanskih plemen. Tako je stvar.

En romar.

Iz Komna, 26. av. (Konec). Depretisovi novci in diplom, nerednosti).

Če bralci predobro vedo, da so Komenci podelili De Pretisu častno občanstvo, ne vedoč zakaj, ampak mislili so si: naš gospod glavar to želi, tedaj ni drugače (zato je pa pozneje marsikaterega glava hoteli). — Ker so politično nezreli vodje komenskega starejšinstva zapeljali ostale še manj večje starašine,

zato očitali so jim je ustno in pismeno, privatno in javno politično pregreho. — Zato opravičiti hoče se trojica komenskih „slamopolnežev“ in prisega s poslanico v „Edinosti“ zvestobo slovenskemu narodu in pravijo, da ni so volili De Pretisa kot ustavoverca, ampak zato ker nam je vsled njegovega posredovanja vlada podelila 1000 gl. za vodnjak, kal in kapelo. Pa čujte! mi za ves ta denar ne vemo in pa 1). kal smo naredili brez stroškov sami na „roboto“, 2). star vodnjak je stal za popravo le malo kebrov in 3). kapela je bila veliko manj cenjena, in če bi prav stala tisoč fl., zakaj moramo skladati zdaj občinariji pod eksekucijo zanjo po 2 forinta?? Mi smo pričakovali, da se bode zidanje kapele na dražbi oddalo, ravno tako popravljanje vodnjaka in feroža, ki toliko stane, a pri nas so velike izjeme, ker dela se, kakor se komu poljubi brez pomenka, brez dražbe, kakor je sploh g. županu drago in dobičkonosno, če pa zmanjka, žuga kar z eksekucijo. Ste nam metali posek v oči, a zora je napočila, da se zdramimo, ter vam pokazemo, da nismo belaki. Vašim umetnim manevrom storimo konec pri prvi priliki, in vničiti hočemo samo paštvo Vaše, odkriti laži in drugo, gospod župan et Comp!! — Ko bi Vaša vest bila čista, kdaj bi že predlagali v obč. seji, da se ima podeliti Vašemu dobremu znancu Pretišu diplom, a tega ni ste storili, ker so se oči ljudem odprle, in bojite se opravičnih preprirov, in vendar bi moral imeti de Pretis diplom, kako se bode drugače ponasal z Vašim častnim občanstvom. Kupite ga sami, bo naj boljše, oni denar pa, kterega bi imeli zavreči iz obč. denarnice v ta namen, kupite revežem, ki jih toliko imamo, rajši polente. —

Kdo ni skušal plačevati davek v slabih letinah, kaj ne? Kako težavno je. Kmet nima družih dohodkov, rekel bi, kakor one na polju, in kolikokrat se ravno pri nas dogaja, da mu je še ono pokradeno, kar pridela. — Zmanjka često žito, grozdje in drugi poljski pridelki, in kdo je tega kriv? Jaz pravim največ slabi poljski čuvaji. Naš poljski čuvaj postavljen kar ex officio od župana samega et Comp., ni za poljsko varstvo že radi starosti ne in zna sicer svojo nezasluzeno plačo pobirati ter varovati županovo ognjišče, poljsko varstvo mu je deveta brig; dalje ker je že sam na sebi nesposoben za čuvaja, pošiljajo ga še okrog kot obhodnika občinskega, dasiravno imamo zato opravilo posebnega moža. Poljski čuvaj naj strazi na polju, in službo obhodnika naj opravlja za to že postavljeni možicelj. Gosp. župan vè vse to še predobro, pa je prelen, da bi zini besedo, in premalo energičen, da bi mogel kaj ukazati svojim podrejenim!

Še nekaj imam na sercu: želimo namreč, da bi vsak postopač ne mogel in ne smel rabiti službenga obč. pečatnika in podpisati se za župana ali njegovega namestnika na spričevala, kakor se je že zgodilo. Vedite g. Švara, da Pajer je samo obč. obhodnik in ne župan!

Imamo še polno mavho, toda za danes prenehamo, in ker nič drugega ne pomore k pobolšanju, radoveden sem, če bode ta moja resnična in odkritosrčna tožba v javnosti kaj pomagala. — Če je naše ljudstvo plaval po temoti in molče storiло vse, kar se mu je nalagalo, če tudi neopravičeno, odslej ne sme več tako biti, ker časi so pretekli, da bi malike častili.

X-ič.

Politični pregled.

Svitli cesar mudi se na Ogerskem še pri velikih manevrih.

Dopolnilne volitve za deželne zборе vršile so se na Štajerskem: v kupčijskej zbornici bil je stari Zic zopet izvoljen, v Mariboru liberalcec dr. Schmiderer, v Stainzu konservativni kmet Jožef Kurz. Ta je dobil 112 glasov, njegov nasprotnik liberalni kmetski zveličar Schirgi, vodja liberalnega „Bauernvereina“, je vjel komaj 36 glasov.

Šlezki župani želijo domovinske postave, po katerej bo vsak srenji pripisan, kder je zadnjih 12 let stanoval, ne pa da bi ga kakor sedaj na stare dni v rojstno srenjo potisnili v oskrbovanje.

Brnski župan bi rad zaprečil odprtje ljudske češke šole v Brnu. Ali dež. š. svet hoče energično doseči svoj sklep.

Minister poljedelstva Falkenhayn hodi po Tirolskem in se zelo zanima za vse kmetijstvo. On peš potuje in pregleduje deželo. S tem se je Tirolcem zelo prikupil.

Čehi so svojemu Prokopu, voditelju v Husitskih vojskah, pozidali spomenik; pri odkritju je govoril mladočeski vodja dr. Greger tako ostro, da mu je policija dalje govoriti zabranila. Na stavljenje narodnega gledališča so Čehi sku-

pili uže 800.000 gl. Vse se čudi tolikej požrtvovalnosti.

Ali bodo kranjski Slovenci šli v deželni zbor ali ne, to še ni dognano. Slavni oča Slovencev g. dr. Bleiweis baje hoče odložiti namestovanje deželnega glavarja.

Dalmatinski deželni zbor prosi cesarja, naj bi se dalmatinska železnica do Novija podaljšala in zvezala z avstrijsko-ogerskimi železnicami.

Iz Torontalske županije hoče 12.000 Bolgarov izseliti se na Bolgarsko, to pa zavoljo prevelikih davkov in ošabnih Magjarov; ti hočejo vse pomagjariti in mnogo ljudij si da imena na magjarsko preložiti, najčešče tako delajo judje; večina novih Magjarov bo toraj židovska.

Hrvati imajo sedaj nove volitve; vlada hudo pritiska na volilce, ker želi Magjarom prijaznih poslancev.

Mnogo časa so nemški in magjarski politiki sanjarili o zvezi Avstrije z Nemčijo in Italijo. Kot sad te politike so pričakovali, da bodo mogli vse dežele do Egejskega morja, do Soluna, zasesti, a Rusom zabraniti Carigrad, Dardanele. Mislili so, da bo Rusija in Francoska tukaj roke križem držala. Toda osupnjeni so sedaj oni, ko je novica došla, da pojde ruski car na Nemško obiskovat nemškega carja in obnavljat stare zaveze rusko-pruske. To je najvažnejša novica: shod ruskega in nemškega cesarja. Shod obeh cesarjev bo menda že danes v Danciku. Včeraj popoldne je došel v Dancik Bismark, danes dojde cesar Viljelm in nemški cesarjevič. Oba cesarja prideta z velikim spremstvom. Dancik je ves praznično preoblečen. Shod je gotovo pomenljiv. Bismark vidno popušča „kulturo borbo.“ Trevirski novi škof bil je od njega in od cesarja dostojno sprejet. Nadejajo se Nemci, da utegne to biti začetek novemu miru in spravi med cerkvijo in državo. Vkljub temu pa se katoličani vendar marljivo pripravljajo na volitve, da pridobijo mogoče veliko poslancev.

Grki so zasedli polovico Tesalije in Epira. Italijanski kralj vodi velike manevre okolo Padove; v Milan je pozvan občni zbor freimavrerški.

Francozi so v Afriki v precejšnjih zadregah. Oberst Carré bil je od Arabov tepen in komaj všel v Hamalif blizu Tunisa. Arabi dobivajo na skrivnem pomoči od Tuskov, Italijanov, Angležev in Marokancev, vrhu tega pobira Francoze pomor; vročina je neznosljiva. Vsled tega gre vedno več francoske vojske v Afriko in odločni boj prične se meseca oktobra.

Angleži so zgubili zopet lepo vojno ladijo „Tevton“, ki se je razbila na poti okolo Afrike, od 300 ljudij je le malo življenje rešilo. — V Indiji so našli 280 milijonov prebivalcev.

Afganistanski emir Ejub-Khan napovedal je Angležem v Indiji „sveti“ boj.

Domace stvari.

Volitev v drž. zbor. Znano je, da je letos vsled napadov ustavoverske stranke Nj. eks. g. Franca prof. Coronini odpovedal se predsedništvu in poslanstvu drž. zbornice. Vsled tega je zdaj razpisana dopolnilna volitev za volilce mest, trgov in kupčijske in obrtnijske zbornice, za prve 3., za druge 5. oktobra. Goriškega mesta zastopstvo se je bilo brž po odpovedi poklonilo g. Coroniniju in ga prosilo, da naj zopet prevzame državno poslanstvo. G. Coronini je ponudbo sprejel, in gotovo bo on tudi enoglasno izvoljen.

Uradniške spremembe. Kakor smo zadnjič omenili, postal je g. Schemerl, okrajni glavar tolminski, (lapsus calami nam je zadnjič narekal „sodnik“) svetovalec trž. namestnje. — Onostane v Tolminu G. okr. glavar Bosizic — smo tudi že povedali — kot tak v Koper. Na njegovo mesto pride v Sežano g. Ernest vit. pl. Höhncl, kateri je bil dozda pri trž. namestnji. — G. Alfred prof. Manzano, dozdanji okr. glavar v Voloski, pride na lastno prošnjo v Pazin, in dozdanji namestništveni tajnik, dozda v Pazinu, g. Vil. pl. Jettmar, pride za načelnika (Leiter) okr. glavarstva v Volosko.

Goriška čitalnica se preseli dne 1. novembra t. l. zopet v prostore, kjer se je prod 19 leti rodila, t. j. v hišo pl. Stabile nad kavarno pri „Evropi“ na Travniku.

Dotična pogodba je bila že podpisana dne 8. t. m. na Mališmaren ob 4. uri popoldne. Na ti pogodbi nahajamo podpisanega čitalničnega predsednika g. Andreja Jeglič-a, ki je tudi že prvo pogodbo podpisal meseca oktobra 1862. ravno glede tega stanovanja za čitalnico, ki je isti krat še le 7 udov štela. Nadejamo se, da bo društvo v novem stanovanju si še več udov pridobilo, kajti ne bo le v sredi mesta, ampak bo imelo lepe prostore za igre, branje, kavarno, pivo pri rokah itd.

Tu bo tedaj po volji tudi tistim, ki radi prebirajo časnike, radi na biljardu igrajo in pri vsem tem tudi radi skozi okno po Travniku pogledajo ali pa godbo pred hišo poslušajo.

Vsak rodoljub si bo tedaj gotovo prizadeval skrbeti po svoji moči za napredek narodnega društva v sredi mesta in tako pospeševati z odborom vrednoredni napredek na nepolitičnem polju.

Glede na to, da se je slavni odbor za stanovanje že skoraj pol leta sem trudil, se nadejamo, da bo tudi še dalje vse to pospeševal, kar bi znalo društvo povzdigniti. Malo vpiti, pa veliko delati potem je dober vspeh gotov! V ednosti je moč! Y.

Na Dobravem je bila 15. avg. podučna veselica kakor je poročala zadnja „Soča“. Gledé na njen popis nas prosijo še za naslednji dodatek, oziroma popravek. Pevovodja je bil g. Marinič, ki se je mnogo mnogo trudil da je pevce naučil pesmi, ki so izmed naj težavnejših. Glasbeni vodja pa je bil g. Kumar in pod njegovim voditeljstvom je svirala veteranska godba. Predsednik veselice pa je bil g. Kužlin župan Biljanski, g. Copi predsed. veter. podružnice pa je bil le sodelovatelj kakor je bilo v začetku dopisa omenjeno, a on ni vodil petja.

Dosaitek uredništva. Govorjenje je tukaj, da so se pevci izurili v najtežavnih pesnih. Mi čestitamo zaradi tega g. pevovodu Mariniču, priporočamo pa njemu in drugim njegovim kolegom, zlasti v Brdih, da izbirajo pevcev take pesni, ki so, se ve da po duhu narodne in navdušne, po sestavi ugiasbe pa razmerno lahke. V Brdih je delati, kolikor posnemamo iz naših dopisov, še le za probujenje; to pa se doseže samo, ako se fantje in dekleta brezteževno nauče narodnega petja, in da se to petje tudi na široko oprime ljudstva. Laško petje (fantovsko) je nam tudi zaradi tega nevarno, ker je večidel samo lahkanje ali enakovrstno tuljenje; ker tedaj ni petje, ni težavno, in se tedaj nevednega, pa petja željnega prost. ka slovenskega nailaže in v naglici oprime. Tudi v narodnem petju naj bo v Brdih in drugod pevovodjem pred očmi širji namen narodnega petja, in zato naj se potrudijo do izbiranja samo razmerno težkih, tedaj v pričetku lahkih pesni in njih glesbenih sestav. Napredek bo po tem nagel, ker se pokaže v njem metoda narodnega poduka.

G. P. pl. Radics je s pričetkom t. m. prevzel uredništvo cele „Laib. Zeitg.“

Bralno društvo na Občinah vabi k veselici v nedeljo dne 11. septembra 1881. Spored. 1. Nagovor. 2. „Cesarska himna“ svira vojaška godba. 3. Leban. — „Dijaška“ poje moški zbor. 4. Ceguar. — „Graničar“, deklamacija. 5. Vašak. — „Slovan“ poje moški zbor. 6. „Dva gospoda in jeden sluga“ vesela igra v enem dejanju, igrajo domači diletantje. 7. Kocijančič. — „Venček narodnih pesmi“ poje moški zbor. 8. Jenko. — „Naprej“ svira vojaška godba. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina k besedi 20 kr. za osebo — k plesu 80 kr. za gospode.

Na Lokvah so v tepežnici enega ubili. Odgovor jih bo dajalo več. Stepli so se v krčmi.

Slovensko berilo za osmi gimnazijski razred, izdal dr. Fr. Miklošič. Druga nekoliko predelana izdaja. Vredil I. Navratil. Odobrilo vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in uk. Na Dunaju. Založil Karol Graeser 1881. Velja vezauo 72 kr. Ta popravljen in po besedah vrednika pomnožena knjiga, ki je tiskana v Brnu, došla nam je danes, lepó in trdno vezana s platnenim hrbtom. Morda o priliki več o njej. Slovenskim dijakom je ravno prav došla.

Podučevalni kurs za pevske učitelje in orgljavce, katerega letos prvokrat napravi Cecilijansko društvo v Ljubljani, se začne 12. t. m. in bo trajal do 17. sept.

Ladislav pl. Mrazovič, sin prejšnjega župana zegrébskega, iskren narodnjak, mnogostransko delaven in učen pisatelj, je umrl 30. avg. t. l. še le 32 let star. Huda izguba hrvaškemu narodu!

Podpora na tuja ital. učilišča je hotel mestni svet tržaški v štipendijah podeljevati učencem. Drž. pravno sodišče je pa vloženo pritožbo odbilo! Dobro!

Od kot Trstenišli? Dr. Janez Bleiweis si je ta priimek ob podelitvi plemstva pridell zaradi tega, ker po „Novicah“ izvira ta priimek od Trstenika, rojstvenega sela pradedov njegovih, pod visoko gorenjsko goró nad Kraujem stoječega, kateri je ime Storič.

Slovesnost Josipu Jurčiču v spomin v Vipavi vršila se je včeraj zvečer v prostorni dvorani ali prav za prav v brezstrešnem obzidju. Prostorje bilo je do čistega prepletno z zelenjenem, tako dani bilo videti za dlan golega zidcvja. Strop je bil enako spleten iz samega surečja. Ob straneh so krasile cesarske podobe in razni grbi dvorano, spredaj pa se je bliščal velik zlati okvir, ki je objemal dobro vstverjeno sliko pokojnega Jurčiča. Okoli in okoli je bilo natakovnih cesarskih, slovenskih in dež. zastav veliko število. Veliko pred začetkom že je zasedel krasni spol 2 tretjini dvorane, in ob 6. uri zvečer bilo je prostorje prenatlačeno od vseh strani. Videli si okoli 5 do 600 oseb iz zgolj odbranega občinstva. Udeležilo se je slavnosti mnogo dijakov, slovenskih častnikov, kmetov. Iz Gorice je bilo došlo mnogo narodnjakov, med njimi sedem dež. luhih poslancev. Prek in prek je prevladalo občinstvo slovenske gospode ali inteligence.

Slavnostni govor je imel g. notarni kandidat Štajer. Razjašnjeval je v krepkih potezah vrednost Jurčičevih zaslug za sedanjost in bodočnost slovenskega naroda. Povdarjal je njegove zasluge zlasti tudi na književnem polju. Tu pa je ocenjeval zlasti velik pomen Jurčičevega delovanja za naobražanje krasnega spola slovenskega, kateremu v prvi vrsti je vstvaril posebno knjižnico, da si po njem ne bistri samo uma in plemen srca, ampak gladi in ugledi tudi jezik za občevanje. Dasi je slavnostni govornik krasni spol pohvalil, čes, da so naše gospice in gospé že mnogo napredovale v tem oziru, dozdevalo se nam je, kakor bi hotel šibati oni del našega krasnega spola, ki ni še nič napredoval, ali pa ki nemskutari tudi ob slovesnostnih prilikah v slovesnostnih dvoranah. Ko bi tega tudi ne bil nameraval, je vendar resnica, da kranjske krasotice še vedno preveč govorijo v nemškem, primorske pa v ital. jeziku.

G. govornik je naposled živo priporočal Jurčiča za pravi zglede čistega domoljubja. Govorniku je odmevalo po dvorani veliko in enoglasno odobrenje njegovih krepkih in pomenljivih besed.

O posamnih točkah ni nam treba govoriti. Izvrstili ste se deklamovanka pesni, ki jo je zložil slavni naš pesnik X. Jurčiču v spomin, in potem pevkinja ruske narodne pesni Sarafan. Občinstvo je obé klicalo večkrat na oder. Pevci so peli dobro, vendar niso bili presrečni v izvrševanju svojih nalog. Odlikovala pa se je v vsakem delu goriška vojaška godba. Svirala je pa tudi take slovenske kompozicije, da je v občinstvu navduševost vskipela vselej do vrhunca. Prvi del slavnosti končal se je s cesarsko pesnitjo.

Občinstvo, ki je došlo od vseh karjev, je enoglasno priznavalo, da se je slavnost izvršila prelepo in srečno.

Slava gospodom rodoljubom, da so narodu napravili tak izreden praznik. Največe zasluge ima za to slovesnost gotovo g. Štajer, katerega smo videli povsod na čelu, celó možkemu zboru pevcev.

Vipavski trg je imel ta večer še eno veselico posebe (pri kateri pa mi nismo mogli biti) in sicer v vipavski čitalnici. Mi smo vprašali, ali ne zadostuje v istem trgu ena sama in tako pomenljiva narodna veselica za en in ist dan. Ta in on je kimal z glavo, in povedali so nam samo, da se je inteligenca vipavskega trga razdvojila in šla v dva taborja. Povedali so nam celó imena strank teh narodnih razkolnikov, katerih pa mi ne objavimo, ker nimajo in ne smejo imeti za sedanjí slovenski rod nikakoršnega pomena! Žalostno je pa vsekakor, da vipavski rodoljubi domače razpore kažejo vsemu slovenskemu svetu ob priliki, ko jih pride ist slovenski svet v veselji pozdravit in se med nje z njimi v narodnem duhu veseliti. Naj si bodo motivi kakoršni koli, da so se vipavski tržani, razprli, modri niso nikakor, in najmanj za tako priliko. Škodovali so s tem največ sebi in vipavskemu trgu!

V vipavskem trgu bila je včeraj kmetijska tombola, katero je osnovala vip. km. podružnica. Zbralo se je na prostornem dvorišči na stotine posestnikov, ki so s tem pokazali ne samo željo po dobitkih, ampak tudi pripoznanje napredka z novim kmetijskim orodjem. Nepotrpežljivi pa so postajali, da se je čez odločeno uro od 5 do 5 minut odlašal začetek tomboli. Osnovalci bi se morali ozirati na različne deležnike, ki nimajo časa odločenega ta dan samo za tombol. Priporočali bi tudi da bi ob drugi priliki poskrbeli za nekoliko več sedežev vsaj tistim domačim deležnikom in tujim odličnim gostom, ki ne morejo toliko časa morda zaradi bolehnosti stojé čakati konca. Brez zamer!

Modri župan. Kakor so nam pripovedovali, zagovarjat se je šel g. župan nabrežinski v tetko „Triesterco“ proti „Soči“, da bi sebe in starešinstvo umil zaradi podelitve častnega občanstva nam. Depretisu. G. župan menda trdi, da bar. Depretis je vsem narodnostim gledé na enakopravnost pravičen. Po takem je g. župan nabrežinski modrejši kot poslanci gg. Vitezič, Naberger, Tonkli, Vošnjak in mnogi drugi drž. poslanci, ki so trž. namestništvo v drž. zboru kritikovali v nasprotnem zmislu; potem je g. župan modrejši od vseh slovenskih časnikov, še celó „Edinosti“ in vseh drugih listov avtonomistične več-

ne cislitajske polovice našega cesarstva. Zares moder mož; samo prosimo ga pred vsem slovenskim občinstvom — za dokaze. Dokler dokazov ne poda, g. župan, ne verujemo ne njemu, ne njegovemu dosedanjemu tajuiku, ki je prej ko ne oni zagovor zvečnil, kakor je neki posnemati iz njegove visokonemščine, kakoršna je pokazal tudi našemu cesarjeviču nasproti letošnjo spomlad Nabrežini.

Pomnožena slava!

Razne vesti,

Kitajski poslanec na Dunaji. Kitajsko veliko cesarstvo, ki se imenuje tudi „nebeško kraljestvo“, je že dolgo časa v živi dotikli z Evropo. Kitajski zidovi nimajo več moči, da bi ne mogla brodivja raznih evropskih držav pribroditi v kitajske luke, v katerih se razkladajo z evropskim blagom in nakladajo z izdelki naših zemljá. Kitajci imajo zlasti za kupčijo svoje pooblaščenca v raznih velikih mestih našega sveta. Tudi imajo poslanec pri raznih oblastnikih. Na Dunaji pa do zdaj takega posrednika niso imeli. Zdaj pa je kitajski cesar pooblastil svojega poslanca v Berlinu, da naj bo poslanec ali zastopnik tudi za Avstrijo. Ta poslanec, Li-Fang-Pao po imenu je bil prišel te dni na Dunaj, in je vzbujal s svojim spremstvom radovednost Dunajčanov. Poslanec je namreč šel k našemu cesarju na dvor v kitajski obleki (in ta je čudna) ter je oddal svoje pooblastilo, ki je bilo zavito v temno zeleno svilo. Poslanec upa, da se bo vzajemnost med našo in po njem zastopano državo pomnožila v prijateljstvu in v kupčijskih interesih. Bil je zastopnik „nebeškega kraljestva“ tudi v dogovoru z ministrom Haymerle-jem. — Pomena političnega to novo zastopstvo nima, zaradi tega tudi naša država ni imela na kitajskem dvoru dozdej poslanca.

Najglobokejši predor. V Pribramu so imenitni rudokopi za svinec in srebro. Imenitni so tudi zaradi preglobokih jam ali predorov, v katere uorajo rudarji hoditi. Ravno tu je najglobokejši predor celega sveta. Takó imenovani Albertov predor meri namreč v globočino 1032 metrov ali blizu dvakratjotoliko kakor je Sv. Gora visoka, ako postevamo njeno višočino od Soče pri Solkanu navzgor.

Mednarodna geografska razstava v Benetkah se je odprla 1. sept. Avstrijske vojaške karte se menda celó občudujejo.

Razstava v Reki. Nek Henrik Burgstaller hoče na Reki osnovati stalno (permanentno) razstavo ogrskih pridelkov in izdelkov. Ogrsi se na vso moč napejajo ne samo, da bi vzeli Hrvaatom Reko, ampak da bi to mesto tudi povzdignili v živahno kupčijsko mesto z magyarskim značajem. Tržaški irredentovci pa imajo drugih opravkov, in se ne zmenijo, če se v Trstu kupčija nagloma slabša od leta do leta.

Zahvala.

Slavni zavod deželne kmetijske šole v Gorici! Hvaležnost me navdaja danes, ko izstopam iz tega zavoda kot izšolani kmetovalec, da se po javni poti zahvaljujem zavodu za prejete nauke, vsled katerih sem postal zmožen za kmetijsko opravilstvo. Veliko je bilo naukov, katerih navaditi si nisem upal, ko sem stopil v zavod, ker pomanjkovalo mi je šolske predpodlage. Pa neumoren trud in res očetovsko ljubeznjivo poučevanje gospodov učiteljev je zamoglo vse premagati. Nikdar ne morem biti dovolj hvaležen za take in tolike dobrote, ker soznanil sem se na zavodu z vsemi strokami obsirne kmetijske vednosti. Največa zahvala tedaj in hvaležen spomin zavodu, kmetijskim mladeničem pa iskren nasvet, da se podvižejo tudi oni pridobiti na tem zglednem zavodu potrebnih znanosti, brez katerih dan danes kmetovalec ne more več uspešno delovati.

VINKO LAVRENCIČ,
izšolani učencé dež. kmetijske šole
v Gorici.

Listnika ured. Dopis s Kraes danes propozno došel. Prosimo, nadaljujte, kakorste obočali. Gg. Šempascu porabimo kar se bo dalo ob drugi priliki. Nadaljujte z drugim.

Dunajska borza.

	9 septembra
Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gl. 75 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 „ 50 „
1lata renta	98 „ 80 „
2860 drž. posojilo	181 „ 75 „
Akoije narodne banke	836 „ — „
Kreditne akcije	864 „ — „
London	117 „ 55 „
Srebro	— „ — „
Napol.	9 „ 35 „
C. kr. cekini	5 „ 56 „
Državne marke	47 „ 30 „

